

EMDR en andere effectieve interventies

Effectiviteit op het continuüm van curatieve zorg, jeugdzorg en ggz..... Synergie!

Renée Beer

Vragen

1. Wat voor 'solutions' hebben we?
2. Hoe kunnen we hiermee de effectiviteit van het jeugdzorgstelsel optimaliseren?

Take Home Messages

- VKT mogelijk ernstige gevolgen
- Traumaklachten zijn goed te behandelen
- Ook ouders/gezinnen met verhoogd risico op km
- Kinderen en gezinnen hebben recht op BE (bewezen effectieve) behandeling
- Gemeenschappelijke verantwoordelijkheid

Probleemgebieden

- Diagnostiek
- Behandelingen/interventies
- Traumasensitiviteit van ‘het veld’
- Fragmentering versus continuïteit en coherentie
- Signalering en onbekendheid van verwijzers

De bomen en het bos

Opbouw

1. Trauma: gebeurtenissen en potentiële impact
2. Richtlijnen en BE (bewezen effectieve) interventies
3. Knelpunten
4. Kansen en aanbevelingen

TRAUMA

Facts and findings

KM in migrantengezinnen

geweld

- fysiek
- emotioneel

verwaarlozing

- fysiek
- emotioneel
- blootstelling aan h.g.
- pedagogisch

seksueel misbruik

exploitatie

- kinderarbeid
- prostitutie
- pornografie

schending van recht op zelfbeschikking

- meisjebesnijdenis
- eengerelateerd geweld
- gedwongen huwelijken

PREVALENTIE TRAUMA

- >1 voor 18de jaar: $\pm 50\%$
- Ontwikkeling klachten: $\pm 20\%$
- Spontane klachtreductie: $\pm 80\%$
- K&j met psr. problematiek: $\pm 45\%$
- Jeugdzorgplus populatie met
chronische traumatisering in voorgeschiedenis 42- 85%

SPECTRUM

Gebeurtenissen:

Type 1

Type II

Complex

Psychopathologie:

Aanpassingsstoornis

Acute stressstoornis

Partiële PTSS

PTSS

Complexe PTSS

DIS

Persoonlijkheidsstoornis

Relatie gebeurtenissen - gevolgen

Moderatoren

- Aard gebeurtenis(sen)
- Kindfactoren
- Ouder- /Gezinsfactoren
- Omgevingsfactoren

Potentiële gevolgen op symptoomniveau

-
- Cognitieve
  - Emotionele
  - Gedragmatige
  - Executieve functies
- Biologische
  - Neurobiologische
  - Relationele
  - Verstoorde hechting

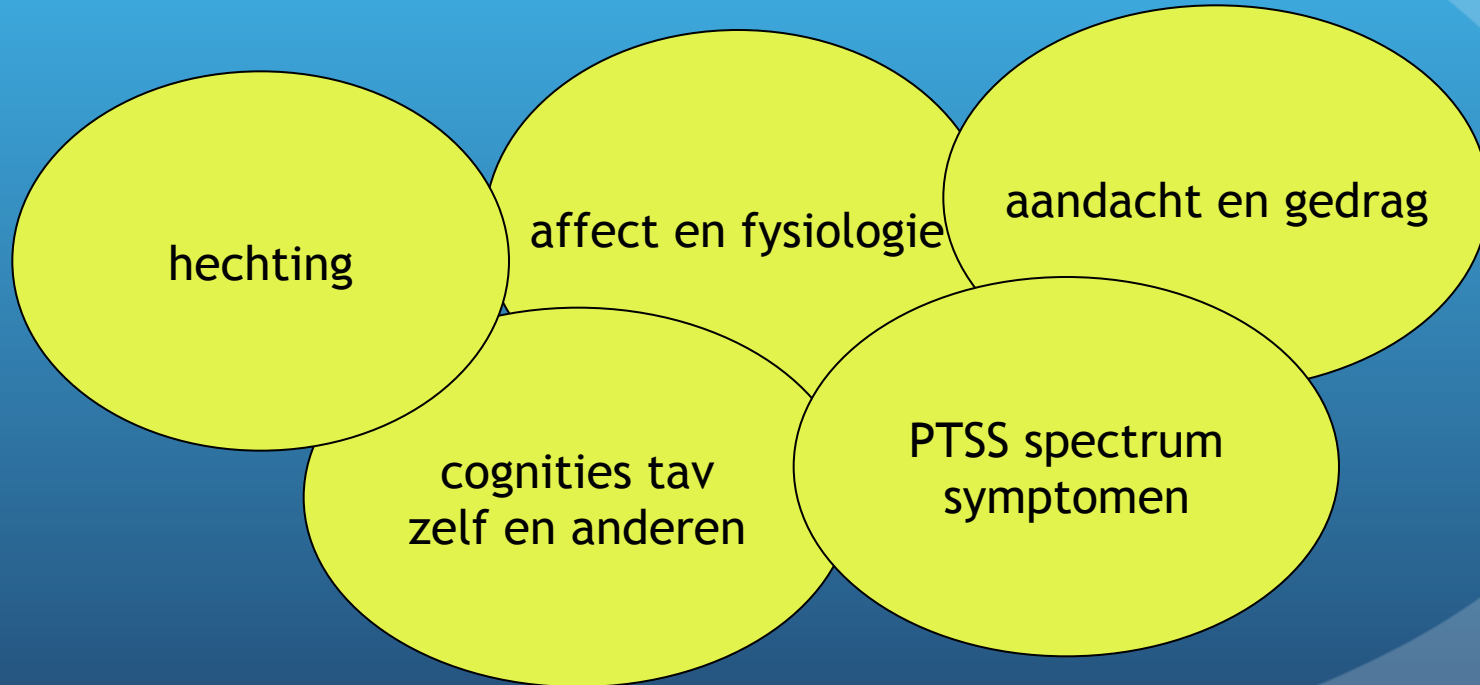
Potentiële diagnoses echter

- (Partiele) PTSS
- Andere angststoornissen
- Gedragsstoornissen
- Stemmingsstoornissen
- Middelenmisbruik

Potentiele impact van chronisch interpersoonlijk trauma

clusters van mogelijke disregulatie

Verschillende symptoomprofielen?

Na km

---

verhoogd risico op brede range van pervasieve, internaliserende, externaliserende en hechtingsstoornissen

Na eenmalige gebeurtenis

---

smallere range van symptomen door angst gedomineerd
significant meer PTSS symptomen

Populatie Jeugdzorg^{Plus}

- Voorgeschiedenis
- Deviante vriendengroepen
- Contact met loverboys/pooiers
- Diagnoses:
  - ✓ ODD, CD, ADHD
  - ✓ Pervasieve ontwikkelingsstoornis
  - ✓ Hechtingsstoornissen
  - ✓ Middelenmisbruik (65%)

Vermaes, Konijn, Nijhof, Strijbosch & Van Domburgh, 2012

Adverse Childhood Experiences (ACE) study

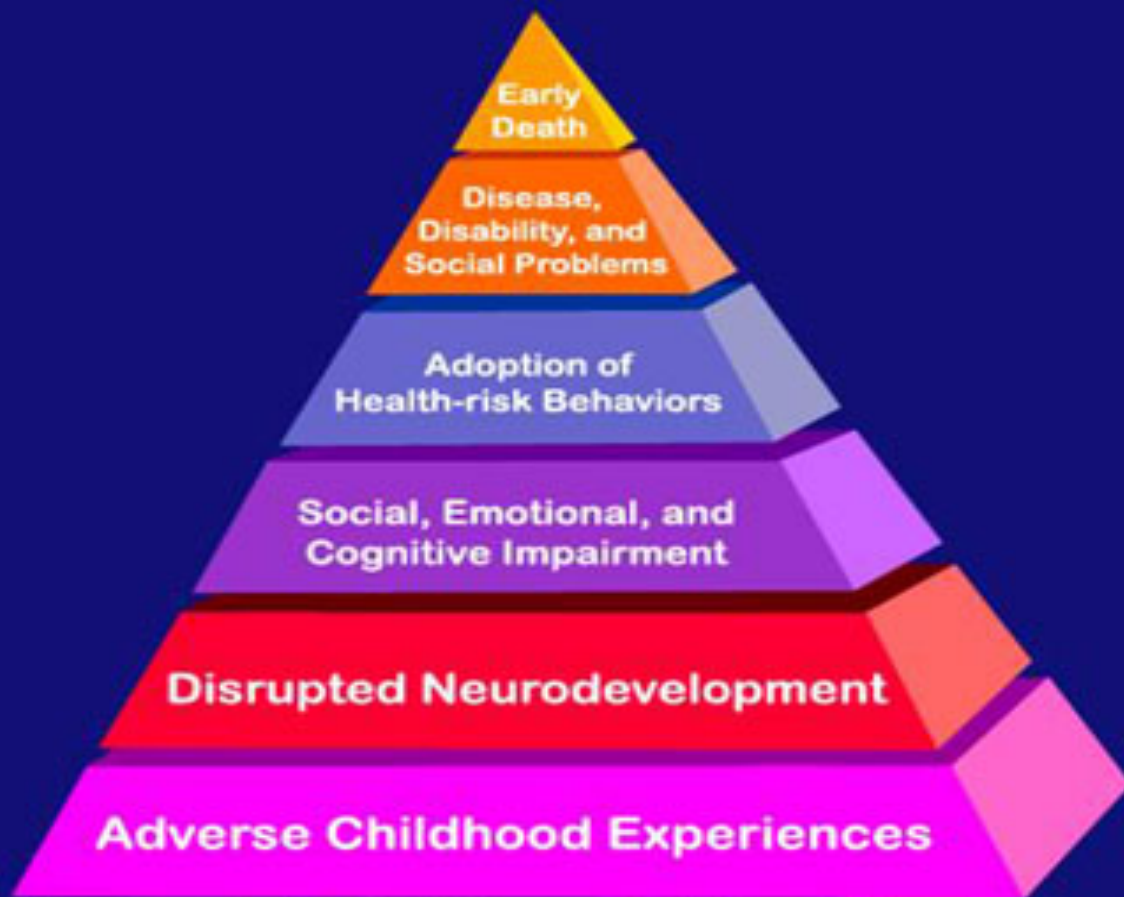
- 17.500 volwassenen!
- Hoge prevalentie Ace's
- Correlatie tussen ACE score en latere gezondheidsrisico's
- Hoge doses stress in jeugd van invloed op hersenontwikkeling, hormonaal systeem, immuunsysteem, DNA.
- 20 jaar kortere levensverwachting

<http://bit.ly/1Fuumku>

Death

Conception

Mechanisms by Which Adverse Childhood Experiences Influence Health and Well-being Throughout the Lifespan

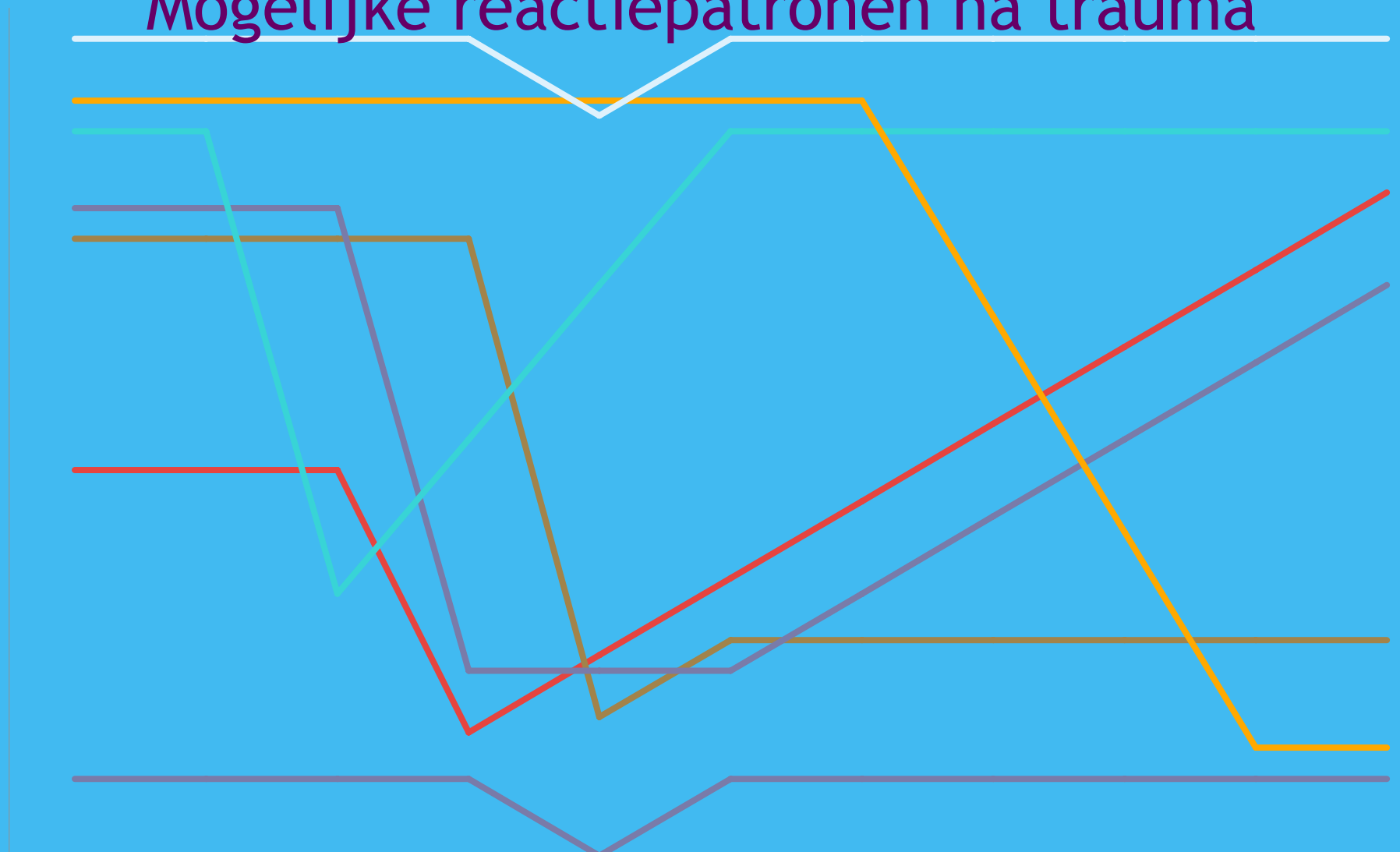
Neurobiologische processen

Mogelijke reactiepatronen na trauma

Good

Poor

RICHTLIJNEN EN BE INTERVENTIES/BEHANDELINGEN

Solutions?

Focus traumabehandelingen

- Symptomen ↓
- Psychosociale ontwikkeling ↑
- Psychobiologische ontwikkeling ↑

.. daarnaast relevant:

➤ **VEERKRACHT VERGROTEN**

HOOFDELEMENTEN

- vertrouwen in eigen competenties
- vertrouwen in volwassenen en andere kinderen
- leren omgaan met grenzen en beperkingen
- verbinding gevoelens - sensaties

Bewezen effectieve interventies

- Trauma-focused Cognitive Behavior Therapy (TF-CBT)
- Eye Movement Desensitization and Reprocessing (EMDR)
- Parent-child Interaction Training (PCIT)

NICE, 2005; ISTSS, 2008; APA, 2010; WHO 2012; Gezondheidsraad 2011

KNELPUNTEN

Bij cliënten; bij organisaties op het continuüm

Bij multiprobleemgezinnen

- Kenmerken ouders en opvoedingsgedrag
- Intergenerationele overdracht
- BE interventies in deze gezinnen?

Gezondheidsraad, 2011; Heiner & Coelman, 2012; Holt e.a., 2008

Bij jongeren in jeugdzorg+

- Ontkenning
- Actief verzet
- Wantrouwen naar volwassenen
- Geen hoop op perspectief
- Gebrek aan inzicht

Bij kinderen met een UHP

- Niet kunnen vertellen wat ze hebben meegemaakt
- Geen idee wat relevant is van wat ze hebben meegemaakt
- Geen contact met hun emoties en hun lijf
- Gepreoccupeerd met hier en nu, niet nog meer willen verliezen

Timing

Soms eerst handelen, dan behandelen

- veilig?
- draagkracht ouders?
- draagkracht kind?

ARGUMENTEN PRO STABILISATIEFASE

- K/J nog te angstig voor confrontatie
- Herinneringen nog niet toegankelijk
- K/J nog niet in staat om in proces te blijven
- Enig vertrouwen krijgen in volwassenen/zichzelf
- Snappen waarom herinneringen relevant zijn
- Ontregeling voorkomen /kans op succesvol proces vergroten

ARGUMENTEN TEGEN STABILISATIEFASE

- Onnodig uitstel van behandeling
- Veel gedragsproblemen komen voort uit intrusies van herinneringen aan traumatische ervaringen
- Geen empirisch bewijs voor (dreigende) ontregeling
- Uitstel is uitvloeisel van angst van behandelaren
- Emotieregulatie verbetert vanzelf na traumaverwerking

DOEL STABILISATIEFASE

- Brug slaan tussen uitgangshouding en noodzakelijke houding voor succesvolle traumaverwerking
  - **Vertrouwen** in volwassenen en in zichzelf voldoende om behandeling aan te gaan
  - **Vaardigheden** aanwezig om behandeling aan te gaan, af te maken en ervan te profiteren

Knelpunten op het continuüm: JGZ

- Onvoldoende vaardigheden voor signalering
- Onvoldoende zicht op wie welke behandelingen biedt
- Wachtlijsten (bij GGZ)
- Verschillende visies en werkwijzen (bij GGZ)

Knelpunten op het continuüm: JZ

- Rol gedragsdeskundigen/psychologen bij jeugdzorg
- Taken, rollen en toerusting jeugdzorgmedewerkers
- Onvoldoende richtlijnen voor en aansturing op EB werken
- Doorverwijzing naar de GGZ voor traumadiagnostiek en traumabehandeling vaak moeizaam

Knelpunten op het continuüm: GGZ

- Diversiteit in visies tav inzet van (trauma)behandeling
- Financiering
- Productienorm /-druk

AANBEVELINGEN EN KANSEN

Kansen

- Nieuwe wetgeving
- Klimaatwijziging
- Richtlijnen
- ‘Findings’ uit therapie-effect onderzoek
- NJI en Kenniscentrum KJP

Verbeterpunten

- Korte(re) lijntjes
- Contactpersonen
- Traumadiagnostiek
- Traumasensitiviteit vergroten
- Deskundigheid bevorderen van jeugdzorgwerkers, gezinshuisouders, pleegouders (> trainingen)

OPLEIDEN

- EB behandelingen in opleidingen
- Daarnaast:
  - werkrelatie leren opbouwen
  - leren systematisch te analyseren wat wanneer waartoe nodig
  - BE programma's systematisch toepassen in multiprobleemgezinnen
- Competenties op het continuüm differentiëren, expliciteren en daartoe opleiden

EB INTERVENTIES BREDER INZETBAAR MAKEN

Zoals

- PCIT-LIGHT
- MTFCP-LIGHT

ONTWIKKELEN, TOETSEN, ZICHTBAAR MAKEN

DISSEMINATIE

..... omstreeks 17 jaar!

- ✓ attitude tgn protocollen/EBP
- ✓ financiën voor implementatie EBP
- ✓ infrastructuur voor kwaliteitsbewaking
- ✓ adaptatie protocollen voor specifieke situaties

DISSEMINATIE

- Stappen na ontwikkelen en toetsen:
  - ✓ Bekendheid vergroten
  - ✓ Steun genereren van organisaties
  - ✓ E-learning ontwikkelen voor behandelaren
  - ✓ Training en consultatie
  - ✓ Kwaliteitsbewaking - treatment fidelity

THM

1. Na VKT ernstige gevolgen mogelijk
2. Trauma-gerelateerde klachten goed te behandelen
3. Ook preventieve interventies zinvol voor gezinnen at risk
4. Synergie vergroot kans dat kinderen/gezinnen de behandeling krijgen, waar ze recht op hebben

Wat is uw aandeel?